

GEBOREN IN HET VERKEERDE LICHAAM
een autobiografie

Door Maria Matula

Ik hoop dat ik ooit in mijn leven het geluk en de rust vinden kan,
waarnaar ik steeds verlangd heb.

(M.M.)

Copyrights by MARIA MATULA vanaf 1999 tot vandaag op alle bewerkingen van deze Manuscript en in bewaring gesteld, ter bescherming van deze rechten ten kantore van Mr. Elseline M. de Winter. Advocaat & Procureur te AMSTERDAM.

Niets uit deze uitgaven mag worden verveelvoudigd, gebruikt en/of openbaar gemaakt worden door middel van fotokopie, microfilm of op welke ander wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van rechthebbende: MARIA MATULA. AMSTERDAM. 12. juni. 2013.

Hoofdstuk 1.

Kinderjaren - de familiepatriarch

De kamer is steriel. Er staan alleen een witte tafel en twee witte stoelen. Ik staar door de ramen naar buiten. Ik zie de zon, ze schittert, ik zie dat een zwakke wind de bladeren in een boom beweegt, en opeens hoor ik van verre een stem.

'En wat heeft U toen gevoeld?' Ik begrijp niet wat hij bedoelt.

De psychiater, niet gewend aan wedervragen, kijkt me verbaasd aan.

'Nou, wat heeft U gevoeld, daar in Uw moeders buik', herhaalt hij.

Mijn gedachten gaan terug en blijven definitief steken bij mijn vierde, vijfde levensjaar.

Mijn vader en mijn moeder zijn aan het werk in de fabriek, mijn vijf jaar oudere zuster is op school. Ik zit op hen te wachten en kijk naar mijn voet, die zich bevindt in een emmer met water dat langzaam rood kleurt. Even daarvoor speelde ik nog buiten, met wat andere kinderen uit de buurt, op mijn blote voeten, want schoenen waren te duur.

Tijdens een moment van onoplettendheid trapte ik in een scherf.

Wist ik veel wat je moest doen.

Roder en roder kleurde het water. Ik voelde het bloed uit de wond stromen, en de angst verlamde mij. Ik wacht en ik wacht. En als ze eindelijk, eindelijk thuiskomen, slaat mijn vader me zo hard en zo lang dat de pijn van de wond erbij in het niet valt.

'Hoe kon je zo stom zijn om zoiets te doen?' zei hij erbij.

Hij bedoelde niet eens de scherf, maar de emmer.

Mijn vader, een echte oude familiepatriarch. Hij was het die besliste wat er bij ons thuis gebeurde, wat er in ons leven gebeurde. Mijn moeder, een klein breekbaar vrouwtje, onderwierp zich volkomen aan hem. Ze heeft nooit wat durven zeggen of doen.

Ik ben geboren tijdens de oorlogsjaren in Gyal, net buiten Boedapest. De naam die ik kreeg was, dat sprak voor zich, traditiegetrouw dezelfde als die van mijn vader: Istvan Matula. Ik was te klein om me nu nog de verschrikkingen van de oorlog voor de geest te kunnen halen, maar ik weet nog wel dat wij na afloop van

die oorlog naar een buitenwijk van Boedapest zijn verhuisd, en dat wij, net als de rest van Hongarije, verschrikkelijk arm waren. Hoewel mijn moeder, die tapijten maakte en borduurde, haar uiterste best wat te verdienen, hadden wij het zonder de etenswaren en kleding van het Internationale Rode Kruis nooit gered. Mijn vader was na de oorlog als een wrak teruggekomen uit Siberië, zijn tweede oorlog, bovenop de strijd om het bestaan in een gezin met zestien kinderen. Pas later, lang na mijn kindertijd, vermoedde ik iets van de pijn die hij in zijn leven moet hebben gekend. Hij had in zijn leven heel andere ambities gehad dan de handenarbeid waartoe het leven hem dwong. Ooit had hij operazanger willen worden, of schilder wellicht, maar het lot had hem dat onmogelijk gemaakt.

We waren zo arm, dat er geen geld voor schoenen was voor mij, en ik liep de hele dag op blote voeten, binnen of buiten. Onze huisvesting bestond uit een grote kamer in een groot, oud huis waarin ons hele gezin inclusief mijn grootmoeder leefde en sliep. Naast het incident met de scherf in mijn voet herinner ik mij een tweede voorval. Mijn zus Maria had op haar elfde al een vriendje, en dat vriendje had een fiets, een grote luxe in die tijd. Op een dag nam hij mee achterop. Van pure opwindning - het was voor het eerst in mijn leven dat ik op een fiets mocht zitten - ging ik zo te keer dat we vielen, en daarbij zo lelijk scheurde ik mijn knie open, dat mijn moeder met mij naar de kliniek moest. Ik werd gehecht en verbonden, en ik kreeg zalf en verbandmateriaal mee: iedere dag moest het verband verschoond worden. Maar ach, de allereerste keer dat mijn moeder dit probeerde, wilde het verband niet loskomen. Het zat vastgekleefd aan de wond, en het lostrekken durfden we niet, want de minste beweging in die richting deed verschrikkelijke pijn. En toen kwam mijn vader. Hij bedacht zich geen seconde. Hij pakte het verband beet en scheurde het van mijn knie, en passant alle hechtingen meenemend, toen ik vijfjarige, begon te huilen, kreeg ik een klap in mijn gezicht. Een man huilt nooit, was impliciet de boodschap. Mijn knie zweerde wekenlang en genas maar langzaam.

Nog meer herinneringen. Mijn grootmoeder, die maagkanker had, en langzaam maar zeker steeds zwakker werd. Ze kreeg een fistel achter op haar dijbeen, die zo zwol dat hij uitgedrukt moest worden. Een dokter konden we echter niet betalen, mijn vader mocht als man niet aan zijn moeders dijbeen komen, en mijn moeder kon de aanblik al niet verdragen. En omdat ik te klein was, was mijn zuster degene die werd aangewezen om het te doen. Ze huilde van angst en afkeer, maar mijn vaders wil was wet. Toen het etterige bloed in haar gezicht spatte, viel ze flauw van schrik, maar mijn vader lachte honend. Ergens rondom die tijd moet ik hem zijn gaan haten.

Mijn arme grootmoeder, een paar maanden later was ze stervende. Haar geest was nog vol kracht, maar haar lichaam zat al vol bruine rottende vlekken, en zij leefde nog. Naar oude Hongaarse traditie moet je het stervende kussen, maar toen het mijn beurt was om naar haar toe te gaan en afscheid te nemen, was ik door de ondragelijke stank niet in staat dat te doen. Voor straf sloeg mijn vader me helemaal in elkaar en gooide me vervolgens naar buiten.

Toen ik op mijn zesde naar school mocht, was ik de koning te rijk. Het enige probleem was dat mijn zus en ik samen maar een paar schoenen hadden, maar dat losten we op door steeds afwisselend, een dag ik, een dag zij, naar school te gaan.

De religielessen hadden een belangrijke plaats in het lesrooster, en toen de pastoor mij op een dag vroeg in te vallen voor een misdienaar die ziek was, was ik de koning te rijk. Dat ik niet wist wat ik dan doen moest, maakte niet uit; ik behoefde slechts de andere jongen te volgen en met het wierookvat te zwaaien. De praktijk bleek echter heel wat moeilijker. Eerst had ik vat niet ver genoeg geopend, zodat de wierook bijna uitging, waarop ik mijn fout wilde herstellen en het vat geheel opende en er verschrikkelijk mee begon te zwaaien. Het resultaat was dat de hele kerk binnen tien minuten onder een zware rookwolk verborgen lag, en dat iedereen moest hoesten tot tranen toe. De draai om

mijn oren na afloop van de mis was zo hevig dat mij oor ervan bloedde. Na dit voorval mocht ik niet meer naar religielessen.

Op de eindjaarsvoorstelling van de tweede klas zag ik een meisje heel mooi balletdansen. Ze was niet professioneel, het was gewoon een Amateur-voorstelling, maar alles was mooi, zacht en elegant. Vanaf dat moment nam ik me voor auditie te doen voor de Hongaarse Staats Balletacademie.

Hoofdstuk 2.

De schooljaren - een privé-leven was niet bij

Mijn vader had de uitnodiging voor de auditie op straat gezien, op affiches met oproepen voor het staatsballet, dat naar Russisch voorbeeld was opgericht. Zijn on vervulde wensen werden mijn geluk. De Hongaarse Staatsacademie in Boedapest is tot op heden de enige officiële opleidingsacademie voor de klassieke balletkunst in Hongarije. Elk jaar werd er auditie gehouden, en uit het hele land komen daar talloze kinderen van tussen de acht en de negen jaar naar toe. Uit al deze kinderen worden uiteindelijk twintig jongens en meisjes geselecteerd.

De selectie duurt drie dagen en is zwaar. Iedereen wordt medisch gekeurd vanwege eventuele anatomische afwijkingen. Dan volgt een psychiatrisch onderzoek waarin wordt bekeken of het kind, zo jong als het is, de keuze van zo'n zware studie en beroep op zich kan nemen. En naast muzikale aanleg en ritmegevoel wordt ook de algemene familiesituatie bekeken. Aan het eind van de opleiding, die negen jaar duurt, is de helft of meer al afgevallen.

Toen ik hoorde dat ik aangenomen was, voelde ik me zielsgelukkig. Wat me alleen beangstigde, was dat ik nu van thuis weg moest, want de academie had een eigen internaat waar leerlingen en leraren dag en nacht doorbrachten.

Elke ochtend stonden we om zeven uur op. Dan ontbeten we, en tot het middaguur hadden we ballet en aanverwante kunstlessen. Tot zes uur 's middags volgden we vervolgens de normale schoolopleiding. 's Avonds om zeven uur begon dan het avondeten, dan kwam het huiswerk en tussendoor mochten we ook onze piano-oefeningen niet vergeten.

We sliepen in een oud klooster, verbouwd tot internaat, met dezelfde oude, zware houten trappen. De jongere leerlingen deelden met vier of zes een kamer, wie ouder was kreeg met een beetje geluk een eigen kamer. Wel waren meisjes en jongens van welke leeftijd dan ook strikt van elkaar gescheiden. De meisjes hadden

hun verblijf op de eerste etage, wij sliepen op de tweede, maar tussen de strenge leefregels door was er altijd nog ruimte voor kattenkwaad. De krakende trappen waarschuwden ons bijtijds voor controle van een van de leraren; zelf gebruikten we de balustrade om naar beneden te glijden en vervolgens de meisjes op alle mogelijke manier de stuipen op het lijf te jagen.

Over seks praten echter was streng verboden, om nog maar te zwijgen om iets doen. Onze leerkrachten deden hun best om ons zo zwaar mogelijk te maken, dat we niet eens aan seks dachten. Wie zichzelf toch probeerde te bevredigen, liep de kans dat een van de kamergenoten bemerkte waar je mee bezig was en het onmiddellijk rapporteerde aan de directeur. Je straf was dan, zoals zovaak de straf was, dat je je enige vrije dag van de week, de zondag, niet van het internaat weg mocht.

Dat nam niet weg dat sommige jongens, zij die een jaar of zeventien waren, kans hadden gezien zichzelf seksueel uit te leven bij een jonge huishoudster. Toen het geheim werd ontdekt, werd de huishoudster op staande voet ontslagen, en de jongens brachten een maand lang alle zondagen studierend in het internaat door. Zo kregen de anderen, waaronder ik, snel door waar het om ging: ons leven bestond enkel en alleen uit studeren, en een privé-leven was er niet bij. Maar wat deed het ertoe? Wij waren 's middags meestal al zo moe, dat iedereen met open ogen zat te slapen.

Twee maal per jaar, met Kerst en met de zomervakantie, mochten wij naar huis. Ik herinner me de bezoeken met mijn vader aan iedereen die we kenden, zo trots was hij op mij, zijn beroemde zoon, die ooit een beroemde artiest zou worden.... Maar zelf werd ik doodmoe van die bezoeken. In die tijd raakte ik meer en meer in mezelf gekeerd.

Een keer tijdens een dergelijk kerstvakantie, het was na het kerstdiner, stuurde mijn vader mijn moeder naar buiten om hout te gaan hakken. Zelf ging hij languit op de bank de krant liggen lezen. Toen het wel erg lang duurde voordat mijn moeder terugkwam,

pakte ik mijn jas en ging kijken wat er aan de hand was. Daar zag ik haar zitten, buiten in de sneeuw, met haar hoofd onder het bloed. Huilend vertelde ze me dat ze de zware bijl het hout verkeerd geraakt had, en dat er toen een groot stuk hout tegen haar hoofd was gevlogen. Ik zei haar naar binnen te gaan om haar gezicht te wassen, maar ze zei dat ze dat niet durfde voor ze klaar was met haar werk. Toen knapte er iets in mijn hoofd. Het volgend moment stond ik voor mij vader in de kamer, en ik schreeuwde hem toe dat wanneer hij zich mans genoeg had gevoeld om mij te verwekken, hij ook mans genoeg moest zijn om het hout te hakken. Zoals gebruikelijk kreeg ik een verschrikkelijk pak slaag, zelfs mijn zus moest het deze keer ontgelden, en ik liet het over me heen gaan, maar niet zonder hem te zeggen dat dit de laatste keer was dat hij me aanraakte, en dat ik anders nooit meer naar huis zou komen. Vanaf die tijd hebben wij haast nooit met elkaar gesproken. Toen mijn ouders voor de gezondheid van mijn moeder naar een klein bergdorpje in het noorden verhuisden, ver weg van het internaat, hadden wij nauwelijks nog contact.

Op school was ik een ijverige leerling, die in alle opzichten zijn best deed. Zelfs mijn weinige vrije tijd wilde ik zo goed mogelijk gebruiken. Zo gebeurde het een keer dat alle jongens voetbal wilden spelen in de pauze, in een met schitterende antieke spiegels en kristallen luchters versierde balletstudio. Dat viel niet mee, want klassieke balletdansers draaien voor hun beroep hun voeten steeds naar buiten, en probeer dan maar eens te voetballen. Maar omdat ik mijn mannelijkheid wilde bewijzen, liet ik geen verstek gaan.

We speelden al een hele tijd en ik kon steeds maar niet aan de bal komen. Totdat hij opeens, tot mijn grote verrassing, pal voor mijn voeten lag. Dit was de kans van mijn leven om te bewijzen hoe goed ik was, en in mijn vreugde gaf ik hem een ongelooflijk harde trap om vervolgens triomferend te bekijken hoe die bal precies in het doel zou gaan. Maar.... ik had geen rekening gehouden met mijn superuitgedraaide voeten, en de bal vloog niet recht in het doel,

maar schuin naar boven. Precies tegen een kostbare antieke kroonluchter. In een paar seconden tijd kwam geheel naar beneden, waar hij in honderden stukken uit elkaar viel. Voor straf mocht ik een maand lang het internaat niet uit.

Maar dat was nog niet zo erg als wat zich een maand of wat later afspeelde. Het was Stalin's sterfdag, en iedereen moest twee minuten doodstil staan, maar toen ik om me heen keek en de stomme, strakke gezichten van iedereen zag, kreeg ik een vreselijke lachaanval. Ik moest onmiddellijk bij de directeur komen. Voor straf zouden al mijn cijfers op het eind van het jaar met een punt worden verminderd, en omdat we in Hongarije punten geven van één tot en met vijf, werd het een pittig jaar voor me.

En toen was het vakantie. Hoewel ik niet veel zin had om naar huis te gaan, was het toch een schok toen de sportarts me vertelde dat ik in plaats daarvan naar het ziekenhuis moest om mijn amandelen te laten knippen. Ik had last van een chronisch zuurstoftekort en kortademigheid.

Het ziekenhuis waar de operatie plaats zou vinden, was speciaal gebouwd voor sportbeoefenaars en dansers. Mijn vader leverde me er 's ochtends om acht uur af, en de professor ontving me allerhartelijkst. Hij stelde me voor de operatie nog dezelfde dag te laten plaatsvinden, zodat ik een paar dagen later alweer naar huis zou kunnen. Ik knikte maar een beetje, maar ik zei wel dat ik eerst de operatiekamer wilde zien en toen ik alle instrumenten en apparatuur zag, bleef ik als aan de grond genageld staan. Hier zou het gebeuren, onder plaatselijke verdoving, het angstzweet brak me uit alleen al bij de gedachte. Ik verstijfde helemaal en was ik met geen paard meer een kant op te krijgen, en mijn vader werd zo kwaad op mijn onmannelijke gedrag, dat hij me ter plekke een harde klap in mijn gezicht verkocht. Waarop de professor medelevend verklaarde dat het eigenlijk ook niet zoveel uitmaakte wanneer ik geopereerd werd. Het kon best op een andere dag gebeuren. Ik moest wel in het ziekenhuis blijven.

Na mijn eerste kennismaking met het ziekenhuis was ik echter op van de zenuwen. Wetende dat de doktoren elke ochtend een ronde liepen, bedacht ik steeds iets om me te verstoppen om de operatie uit te stellen. De eerste dag was ik al om zes uur op, maakte mijn bed netjes op en ging, mezelf zo plat mogelijk makend, tussen de spiraal en het matras liggen. Ik durfde amper adem te halen uit angst dat iets in bed zou bewegen. Tegen de tijd dat de doktoren kwamen, vroegen ze aan mijn zaalgenoten waar ik was, maar zelfs op de zaal wist niemand het. Pas tegen het middaguur kwam ik tevoorschijn, badend in het zweet, toen was het geheim natuurlijk al snel verraden. De dienstdoende verpleegster lichtte al snel de arts in. De dag daarop zou ik alsnog geopereerd worden, kreeg ik boos te horen.

's Avonds kon ik van de zenuwen niet in slaap komen. Ik probeerde opnieuw een truc te verzinnen, toen iedereen sliep ben ik heimelijk naar de damestoiletten gekropen. Ik sloot me in en pas een nacht en een halve dag later werd ik ontdekt door een patiënte. De derde nacht (de artsen werden almaar nerveuzer) wandelde ik na het avondeten rustig naar boven, naar de zolder waar de vuile was werd verzameld, en daartussen verstopte ik me. Ook bracht ik een nacht door in de tuin, tussen de bosjes, sliep tussen de centrale verwarmingsapparatuur in de kelder, en zo gingen er veertien dagen voorbij, voor de artsen er zo genoeg van kregen dat ze dreigden mij zonder operatie naar huis te sturen. Mijn vader kwam me halen, en na een lang gesprek tussen hem en de professor werd er tot mijn vreugde bevestigd, dat als ik de volgende ochtend geen koorts meer had, ik zonder operatie mocht vertrekken. Wat een opluchting! Voor het eerst in twee weken tijd kon ik, zonder verstoppertje te hoeven spelen, lekker in een bed slapen! Ik viel als een blok in slaap. Trots toonde ik de volgende ochtend de thermometer aan de zuster, ik had geen koorts meer, dus ik mocht naar huis. Kort nadat ze naar de dokter was vertrokken, zogenaamd om toestemming te vragen voor mijn vertrek, kwamen er alsnog vier verpleegkundigen binnen, waarvan één met een injectienaald. Even

later verdween ik, lacherig en onverschillig van de injectie, naar de operatiekamer, maar tijdens de operatie heb ik zo geschreeuwd dat, zo vertelde een van de verpleegsters me later, een vrouw die een etage hoger op de kraamafdeling lag spontaan is gaan bevallen. Toen het achter de rug was en ik werd losgemaakt, sprong ik versuft uit de stoel en stootte en passant een porselein schaal met bloed en gebruikte instrumenten om, zodat de schaal op de vloer aan stukken viel. En terwijl ik de operatiekamer uit wilde lopen, gleed ik uit over de natte vloer en viel pal achterover, waardoor ik mijn hoofdhuid openscheurde aan een stoel. Veel geschreeuw en nog meer hechtingen verder werd ik ontslagen uit het ziekenhuis, en iedereen, maar zeker de dokter, was God dankbaar.

De jaren erna op het internaat gingen langzaam en moeizaam voorbij. Ik voelde me steeds meer tot jongens aangetrokken, en omdat ik me schaamde voor die gevoelens, zocht ik altijd het gezelschap van de meisjes op. Zij plaagden me niet zoals de jongens, bij hen was ik veilig. Ik raakte meer en meer in mezelf gekeerd, en concentreerde me alleen maar op mijn beroep.

Hoofdstuk 3

Veranderingen - de Russische bezetting

Op een dag in 1956 kwam de directeur naar de klas. Hij deelde ons mee dat we onverwachts vroeger naar huis mochten gaan, omdat de straten van Boedapest vol studenten waren die rebelleerden tegen de regering en tegen de Russische bezetting. maar al snel waren de studentenprotesten veranderd in een volksofstand, en opeens mochten we op gezag van de directeur het internaat helemaal niet meer verlaten. Iedereen was stiekem blij. We zouden bevrijd worden van de Russen, en ons land zou weer zoals vroeger worden. De stemming in het internaat, dat een flinke voedselvoorraad had, was uitstekend totdat de Russen en hun bondgenoten Boedapest omsingelden. Ondertussen was alles in het land volkomen ontregelt, en omdat de grens tussen Hongarije en Oostenrijk was opengesteld, verlieten duizenden en nog eens duizenden families het land.

Op een dag stond tot mijn verrassing mijn moeder voor de deur om mij op te halen. Ze had drie dagen over de afstand van honderdtachtig kilometer gedaan, met paardenkoetsen, met de auto en te voet, om mij hoe dan ook te bereiken. En op dezelfde manier zijn we samen naar huis gegaan. Twee dagen later vielen de Russen Boedapest binnen. Er vielen vele doden.

Thuis begon mijn vader met ons te praten over Oostenrijk. Daar wilde hij graag naartoe vertrekken, maar toen hij eens verder informeerde, hoorde hij dat de grenzen daar alweer gecontroleerd werden door de Russen, zodat hij het risico niet durfde te nemen. Teleurgesteld besloten mijn zusje en ik dat wij het "wel" zouden wagen. We schreven een afscheidsbrief, en met onze knapzak op de rug klommen we midden in de nacht door het raam naar buiten. Voorzichtig liepen we richting tuindeur, totdat we daar een groot, donker silhouet waarnamen en zagen we al snel, dat dat onze vader bleek te zijn. Hij sleurde ons ogenblikkelijk terug naar het huis, gaf ons een goed pak slaag en sloot ons een week lang op op zolder.